

Slovenci ravno ta popoldan nameravali obiskati katakombe, pridružila sta se nam tudi ona dva.

(Dalje prihodnjič.)

Politične stvari.

Kaj bo s Trstom?

Ko je dne 2. avgusta v Trstu bomba padla, misliti se je smelo, da se bo v merodajnih krogih spoznalo, od katere strani in stranke tam in v Primorji sploh državi preti nevarnost, in tolažili so se razun družih zvestih državljanov posebno Slovenci, da se jim napočijo boljši časi, toda zmotili so se, ako so se nadjali kmalu rešenja. Tam vlada zmiraj še stara roka vladini opoziciji, bodisi ta laška ali nemška, prijazna, Slovencem in slovanskemu elementu sploh pa neprijazna.

Preteklo nedeljo imelo je biti blagoslovljenje zastave slovenskega delavskega društva v Trstu; presvitli cesar bival je še srčno pozdravljan na Koroškem, vendar pa se je naznanjalo, da se je po želji namestnika Depretis-a „zarad prihoda cesarjevega“ odložila ona slovanska svečanost. — Zdaj še le izvemo pravi vzrok onega odloga: Depretisu ni po volji, da bi se sošli v Trstu tamošnjim Slovencem duševno zdavno uže združeni drugi Slovenci iz Primorskega, Kranjskega in Štajarskega, in enako prijazni jim Slovani hrvaški in česki. Parola je tedaj: „Karkoli družega v Trstu, le slovensko ne!“ — To potrjuje tudi druga očigled prihoda cesarjevega res nezaslišana dogodba. Vladni svetnik in okrajni glavar tolminski A. Schemerl, rojen Ljubljčan, nedvomljivo zmiraj pokorna roka Depretis ova, prepoveduje zastopnikom tolminskih občin, cesarja pozdravljati po slovensko, odbije prošnjo bovške čitalnice, predstaviti jo cesarju iz istega vzroka.

Mi sicer upamo, da si zvesta slovenska srca ne bodo pustila zapirati pota do ljubljene cesarja in da bodo tudi o prihodu cesarjevem razpadle vse med vladarja in zvesto ljudstvo umetno nastavljene zapreke, toda žalostno je, da se še celó zdaj, ob času splošnega domoljubnega navdušenja zarad prihoda cesarjevega, zoper zvesti slovenski narod sme tako postopati.

To je še bolj nerazumljivo, ako malo pogledamo za kulise, kaj pa med tem počenja tržaška irredentska stranka. — Od začetka kričalo se je v ves svet: „kaj morejo zvesti Tržačani za bombo od 2. avgusta, ki je bila vržena gotovo od tujca — netržačana!“ Toda ta oficijozna trobenta ni motila večine lahonske stranke tržaškega mestnega zbora odtegniti se seji, v kateri se je izrekla obsodba in obžalovanje, da se je to v Trstu zgodilo. — Zdaj se uže prav zanesljivo naznanja, da je preiskava našla pravega hudodelnika, ki je bombo vrgel, Tržačana natakarka brez službe z imenom Contento, pa to ne brani, da bi se v irredentovskih časnikih ne imenoval in slavil drug hudodelnik, namreč ubiti mladeneč Fortis sam kot naroden mučenik. — Nek v Napolji izhajajoč nov irredentski list v svojem dopisu iz Trsta namreč trdi: Fortis sam je vrgel bombo, da bi oprostil svoje brate tujega gospodarstva; potem nadaljuje dopisnik: ker tudi boj ni izključen, je naravno, da je nekaj državljanov kakor tudi odbori preskrbljenih za vsak slučaj z orožjem in tvarinami, ki eksplodirajo, da jih ob času boja vržejo v sovražne vrste, tedaj ni nič iznenadljivega, ako se ima zmiraj kaj pri rokah, ali bombe ali dinamit ali pa ročne granate. Potem še zagovarja in slavi Fortis-a, zveste tržaške državljanke pa imenuje „österreichische Rädelsführer“.

Dalje pojasnovati te dogodbe se nam zdi odveč, same govore dosti jasno; za zdaj potrpimo, dogodbe o prihodu cesarjevem in kmalu potem, upamo, da bodo razvedrile prav mršavo in žalostno obnebje primorsko.

Obraavnave deželnih zborov.

Deželni zbor kranjski

Druga seja v četrtek 7. t. m. je bila prav kratka, ker so se izročevale le predloge deželnega odbora raznim odsekom v pretres in poročanje. K tej seji prišel je tudi uže Vesteneck, le grofa Blagaja še ni bilo; to kaže, kako se nemškutarji bojé, da bi jim narodni poslanci ne ušli iz zbornice, ki bi bila nesklepčna, če njih le dva manjkata.

Najvažnejša točka te seje bila je interpelacija — tako se glaseča:

Interpelacija

do preblagorodnega gospoda c. kr. deželnega predsednika.

Potekla bode v kratkem šestletna doba, za katero so bili imenovani c. kr. okrajni šolski nadzorniki. V tem času se je slavno c. kr. učno ministerstvo lahko prepričalo, da se ljudske šole in učitelji niso tako nadzorovali, kakor je želeti v prosepah ljudskega šolstva. Nadzorniki so morali pred vsem opravljati svojo lastno aktivno službo in vsled tega jim ni bilo mogoče vso svojo pozornost obračati na nadzorovanje šol, ker jim je ta posel bil le postranska naloga. Spoznavši nedostatke, katere so se tudi v drugih deželah prikazale, kjer so bili nadzorniki vzeti iz aktivnega učiteljskega objaja ter zraven svojega glavnega opravila se le postransko pečali z nadzorništvom, je c. kr. učno ministerstvo uže v nekaterih deželah okrajno šolsko nadzorstvo tako urejalo, da je nastavilo za več šolskih okrajev skupaj enega nadzornika, ki pa za čas nadzorniške službe nima družega posla, nego pečati se z nadzorstvom. To se je dozdej zgodilo na Niže-Avstrijskem, Štajarskem, Primorskem, Solnograškem itd.

Gledé na to, da bi tudi za kranjsko ljudsko šolstvo jako koristno in potrebno bilo, da dobi okrajne nadzornike, kateri bi nezadržani in nemoteni po družih opravilih vse svoje moči in ves svoj čas žrtvovali šolskemu nadzorstvu; gledé dalje na to, da mora sicer po šolski postavi imeti vsak šolski okraj svojega nadzornika, a lahko eden in isti nadzornik več okrajev nadzoruje; gledé konečno na to, da bi se stroški za nadzorstvo prav nič ne pomnoževali, ko bi mesto sedanjih 11 nadzornikov, ki dobivajo po 400 gold. na leto, se nastavili za celo kranjsko deželo le trije ali štirje c. kr. nadzorniki s primerno plačo, vprašajo podpisani preblagorodnega c. k. deželnega predsednika:

Ali bi ga ne bila volja, visokemu c. kr. učnemu ministerstvu priporočati, da namesto sedanjih enajst nastavi za celo deželo le tri ali štiri samo za ta posel odločene c. k. okrajne šolske nadzornike?

V Ljubljani 7. septembra 1882.

Vošnjak, Klun, Robič, Pakiž, Poklukar, Pfeifer, Navratil, Potočnik, Svetec, Lavrenčič, Bleiweis, Zarnik, Grasselli, Detela.

Gospod deželni predsednik obljubi odgovor na to interpelacijo, brž ko bo od ministerstva dobil vodilo o tej važni zadevi.

Deželni glavar grof Thurn je naznanil zbornici, da je po večini tega zbora svoj čas sklenjena postava o odkupu duhovenske bire in cerkvenih davščin dobila

cesarjevo potrjenje; nekateri nemčurskih poslancev črnejo „bravo“.

Ta seja je bila pusta, kakor prva, a kratka, trajala je pičle pol ure.

Tretja seja je bila danes.

Naši dopisi.

Iz Kremisa na Donavi 11. sept. — Gospod Radivoj Poznik, c. k. inženir pri tukajšnjem okrajnem glavarstvu, po rodu Slovenec, se je silno potrudil pridši v ta nemški kraj, zvedeti za slovenske rojake. Bilo mu je vendar mogoče, tri gospode slovenskega rodú najti. Podaril je te gospod vsacega z mnogimi lepoznanstvenimi berili. Naročil se je na mnogovrstne časnike iz naših slovenskih krajev in jih odstopil svojim sorojakom. Škoda, da ni zdaj mogoče, da opravlja ta gospod svoj posel na slovenski zemlji, kar silno pričakuje; bil bi velika podpora. Živio! M. J.

Vipava 9. sept. — Svečanost Bleiweisova izvršila se je izredno sijajno — kaj tacega nismo se nikedar nadejali, osobito zato, ker je vreme prejšnji dan bilo jako neugodno. Vršilo se je vse v najboljšem redu in vsa svečanost svedočila je, da v istini plava duh premilega nam očeta nad nami. Vdeležile so se je še celó osebe, ki so slednji čas veselice čitalnične ignorirale. Prav tako, borimo se in govorimo le za stvar, osebnosti naj svete stvari ne ovirajo. Dobili smo tudi več pismenih in brzojavnih poročil. Prihodnjič poročam Vam o slavni in nepričakovani veselici več.

Iz Kostanjevice 3. sept. (Konec.) — Ker uže o kmetijskem poduku pišem, naj še povem, kaj mislim o tem poduku v ljudski šoli.

Ta poduk je dozdej odvisen od dobre volje učitelja in večkrat še bolj od dobre volje učencev. Kmetijstva se po navadi učijo ponavljavni učenci in učenke, po eno ali k večemn po 2 uri na teden, ker več ur za ta poduk ni kje vzeti. Ker imamo ponavljavno šolo le od začetka leta do 15. sušca, je to res malo časa za tako važni poduk (ker ti dve uri se ne vštevate med druge ure ponavljavne šole); po končani ponavljavni šoli bi pa učitelj zastonj v šoli učencev pričakoval; nobenega ni več vgladati. Ker se v tako pičlo odmerjenem času nikakor kaj prida doseči ne more, bi bilo gotovo najbolje, ko bi se ves poduk v ponavljavni šoli prestrojil tako, da bi mu bil glavni smoter gospodarstvo. To se dá brez škode za druge predmete prav lahko storiti. Pred vsem pa je nam za ponavljavne šole treba dobrega berila, ki bi bilo učiteljem pravi kažipot pri kmetijskem poduku, in učencem tudi pozneje, ko bi iz šole izostali, koristna gospodarska knjiga.

Tako bi se vredilo vsaj teoretično podučevanje v gospodarstvu. Kaj pa s praktičnim podukom? Ali naj učitelj učence pozimi v šolski vrt vodi? Ali naj jih pozimi uči praktično čebelarstva? Vsak vé, da to ni mogoče. Kdaj tedaj, če poleti učencev nimamo?

Šolski vrti so za to, da bi se otroci v njih praktično učili kmetovanja; pa kako malokdaj more učitelj mladino v šolski vrt peljati! Nekdaj, ko so se otroci uže v vsakdanji šoli v višem oddelku nekoliko gospodarstva učili in niso drugi predmeti pobrali do minute vsega šolskega časa, je bilo učitelju mogoče otroke včasih peljati v šolski vrt ali v čebelnjak. Zdaj pa je druga. Zdaj učitelj, naj bo še tako vnet za gospodarski poduk, nima časa otrokom praktično pokazati, kar se mu potrebno zdi. Med šolskimi urami ne sme iz šole, po šoli pa tudi nima pravice, otrok pridrževati. Stariši jih pa navadno tudi uže komaj čakajo, da gredó z živino na pašo ali po drugih opravilih. Treba bo tedaj

vso našo sedanjo šolo nekako predelati, drugače bo toliko potrebni nauk o kmetijstvu le na papirji paradiral, v resnici bo pa malo koristil ali celó nič.

Kmetijstvo naj bi bilo obligatni predmet za učence, ki hodijo v viši razred vsakdanje šole, in za vse učence ponavljavne šole po vaséh in sploh krajih, kjer se ljudstvo največ s poljedelstvom vkarja.

L. Abram.

Iz Ljubljane. — Ta in prihodnji teden sme se imenovati cesarjev teden. Dne 8. t. m. pričelo se je slavljenje njegovega prihoda uže v Bruck-u na Muri ter se je ponavljalo po vsi poti do koroške meje; na Koroškem pa je nastalo še vse živahneje, in ko je cesar ob 5. uri popoldne dospel v Celovec, pozdravljalo ga je razun vrhovnih oblastnij brezštevilna množica ljudstva in slavaklicov ni bilo ne konca ne kraja. Enako se je godilo ves čas sijajnega cesarjevega bivanja na Koroškem, enako gotovo tudi na Primorskem, upajmo, da bo tudi v — Trstu! Mi Slovenci upamo, da bo prihod presvitlega cesarja tudi za nas vresničil njegovo odločno izrečeno voljo: „Mir hočem imeti med svojimi narodi!“

— (*Državna obrtna šola v Gradci.*) Z ozirom na c. k. vlade dopis, ki je bil naznanjen v predzadnji seji ljubljanskega mestnega odbora, opozarjamo slovenske stariše in obrtnike, da je vsled omenjenega dopisa odslé mogoče obiskavati državno obrtno šolo graško tudi takim učencem, ki so zmožni samo slovenskega jezika.

— (*Šole v Ljubljani*) pričnejo se 16. t. m., prihodnjo soboto. Vpisavajo se učenci dne 13., 14. in 15.

— (*Češpljev somenj*) in pa mesečni živinski somenj preteklo soboto sta drug družemu bila napoti. Sobotni bil je prav slabo obiskan; govedine prignali so ves živinski trg poln, pa redko nastavljen, toda kupčija bila je slaba, le po pitanih volih so hitro segli in jih primeroma dobro plačali okoli 30 parov, vsa druga kupčija bila je le „na drobno“. Konj in posebno žebet je bilo pa precéj na trgu, toda kupca zá-nje skoraj nič. Ker je bilo ljudstva malo, se tudi družega blaga ni več prodalo kot navadni tržni dan.

— (*Ljubljanski mestni zbor*) ima prihodnji torek ob 6. uri zvečer zborovanje in na dnevnem redu prav važne, večidel gospodarske zadeve.

Novičar iz domačih in tujih dežel.

Cesarjevo potovanje. — Po cesarjevem prihodu dne 8. t. m. popoldne v Celovec vršile so se tam sijajne slovesnosti, katere omenimo uže na drugem mestu. Enako sijajen bil je sprejem v Beljaku in Trbižu, kjer so dne 11. t. m. cesarja razun uradnih sprejemov pozdravili Zilci na konjih in Ziljke v brhki narodni noši, katera je vzbudila cesarjevo pozornost in zadovoljnost. „V spominj“ podaril je vsaki Ziljki cekin. Popoldne odpeljal se je cesar po železnici v Malborget. Vrnivši se od tod odpeljal se je proti Bovcu po vsi poti živahno in sijajno pozdravljan, prenočit v Bovec, krasno olepšan in razsvitljen. Pred stanovanjem „na pošti“ bila je bakljada čitalnice in družih društev sijajna, prepevanje cesarske kantate, „Naprej“, „Jadransko morje“, „Banovci“, poslušal je cesar tri četrt ure na balkonu in je izrekel deputaciji pevcev gorko zahvalo. Včeraj dospel je cesar povsod po okinčanih in z navdušenim ljudstvom napolnjenih selih ob 11. uri v Tolmin ter se nadalje odpeljal skoz Solkano v Gorico.

Z Dunaja. — Minister Taaffe, Falkenhayn in Pino se podajo k cesarju v Trst; vladi sovražni časniki s kislimi obrazi spremljajo poročila o sijajnem cesarjevem